

Garanties voor de boeren en meer natuur en bos

Met de strategische inzet van ruimtelijke uitvoeringsplannen wil het Vlaams gewest landbouw, bos en natuur meer ruimte geven. De participatie van de lokale besturen en het maatschappelijk middenveld is daarbij cruciaal. De natuur- en landbouworganisaties hebben zich alvast achter deze aanpak geschaard.

Christophe Vandevooort

PROJECTLEIDER AGNAS
AFDELING RUIMTELIJKE PLANNING,
DEPARTEMENT RWO

Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) wil de open ruimte in het buitengebied maximaal voor landbouw, natuur en bos reserveren. Met de natuur- en landbouworganisaties maakte de Vlaamse regering in 1997 de afspraak om te komen tot 750.000 ha agrarisch gebied, 150.000 ha natuurgebied en 53.000 ha bosgebied. Dat is een toename van 38.000 ha natuurgebied en 10.000 ha bosgebied, tegenover een afname van 56.000 ha landbouwgebied.

Om dat te realiseren is er sinds 1997 al heel wat werk verricht – ook al lag de klemtoon bij het uitvoeren van het RSV aanvankelijk vooral op de planningsprocessen voor de *harde* sectoren. Maar nu die afbakeningsprocessen voor de stedelijke gebieden en poorten grotendeels zijn afgerond, wil de Vlaamse overheid de *Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur* (AGNAS) voltooien. Met het *plan van aanpak* van de Vlaamse Regering (7 mei 2010) kreeg het afbakeningsproces voor de open ruimte een nieuw elan.

GROEN STEDENGEWEST

Het RSV gaat uit van de constatering dat de scheiding tussen stad en platteland vervaagt. De lintbebouwing en het verspreide wonen en werken, wekken inderdaad de indruk dat Vlaanderen stilaan volgebouwd geraakt. Het RSV wil die ruimtelijke ontwikkeling keren – in het plan is sprake van een trendbreuk. De herwaardering van het stedelijk weefsel en het maximale behoud van de open ruimte zijn de uitgangspunten van het in het RSV geformuleerde ruimtelijk beleid.

Met de keuze voor meer natuur en bos zou het RSV een ruimtelijke bijdrage aan de bescherming en ontwikkeling van de natuur in Vlaanderen moeten leveren. Dat moet vooral gebeuren door de niet-bebouwde ruimte maximaal open te houden en door wonen en werken in de kernen van steden en gemeenten te concentreren. De bestaande *ecotopen* moeten behouden blijven, uitbreiden en beter op elkaar aansluiten. Het beleid richt zich daarbij concreet op de grote beek- en riviervalleien en de grote natuur- en boscomplexen. Het structuurplan wil de band tussen de waterlopen en hun bijrivieren en omgeving herstellen.

Het RSV wil ook ruimte maken voor nieuwe bossen, die bij voorkeur op bestaande bossen aansluiten. Die bossen kunnen als buffer of als natuurverbingsgebied fungeren. Stadsrandbossen moeten dan weer de stedelijke omgeving groener en aantrekkelijker maken.

Om de agrarische sector zekerheid te verschaffen over de ruimte die op lange termijn voor landbouw wordt gereserveerd, werd in het RSV de afbakening van de voor de beroepslandbouw bestemde gebieden in het vooruitzicht gesteld. Tegelijk zou het Vlaams Gewest ook de natuurgebieden en de verwevingsgebieden tussen landbouw en natuur afbakenen. In die verwevingsgebieden is er plaats voor landbouw én natuur.

VLAANDEREN IN ACTIE

Het lijstje van negatieve trends die door het RSV moesten worden omgebogen – verarming van de natuurlijke structuur, afnemend bosbestand, door bebouwing veroorzaakte versnippering van de open ruimte – is vijftien jaar na de goedkeuring van het RSV nog altijd even lang. Een aantal negatieve ontwikkelingen is in de loop van de jaren enigszins afgeremd. Maar van een kentering is nog lang geen sprake. Er blijven bijgevolg voldoende knelpunten die een structurele ruimtelijke aanpak verantwoorden: het verlies aan biodiversiteit, de blijvende druk vanuit de sectoren wonen, werken en recreatie op het landbouwareaal, de steeds vaker voorkomende overstromingen...

Tussen 1994 en 2010 nam het *groen* op de bestemmingsplannen met ongeveer 14.600 hectare toe. Daarmee is slechts dertig procent van de beoogde uitbreiding van natuur- en bosgebieden in plannen opgenomen. Op het terrein is van de groei van het bosareaal nog minder in huis gekomen. In 2009 ging er in Vlaanderen zelfs meer bos voor de bijl dan er bijkwam.

Ongeveer 540.000 ha van het agrarisch gebied is intussen expliciet opnieuw door de Vlaamse regering vastgelegd – in totaal bevatten de plannen van aanleg in 2010 nog altijd 790.000 ha agrarisch gebied. Daarvan moet op termijn nog 40.000 ha een andere bestemming krijgen. (zie figuur 1).

Het afronden van de in het RSV voorziene afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur is in 2009 – expliciet – als doelstelling bevestigd in het tussen de Vlaamse regering en de maatschappelijke partners gesloten *Pact 2020*. Dat pact bevat concrete doelstellingen met het oog op het realiseren van de *doorbraken* van het toekomstproject *Vlaanderen in Actie* (VIA) van de Vlaamse regering. In Vlaanderen in Actie werd onder meer het beeld van Vlaanderen als “groen stedengewest” gelanceerd: kwaliteitsvolle open ruimte is een essentieel functioneel onderdeel van dat groen stedengewest.